

GAZİANTEP SANAYİ ODASI YEŞİL AJANDA

Şubat 2024

KÖŞE YAZISI

Veysel Çelebi
Gaziantep Sanayi Odası
Teknik Danışmanlık ve Sektörel Gelişim Hizmetleri Müdürü
GSO Yeşil Mutabakat Çalışma Grubu Üyesi

İklim Değişikliğiyle Mücadelede

Karbon Borsası, Emisyon Ticaret Sistemi ve Karbon Piyasalarına Girişin Önemi

Karbon borsası, karbon emisyonu ticaretinin yapıldığı ve düzenlendiği bir piyasadır. Bu tür borsalar, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak ve küresel iklim değişikliğiyle mücadeleye katkıda bulunmak amacıyla kullanılır. Karbon borsaları, bir karbon piyasasının parçası olarak işlev görür ve çeşitli ülkelerin veya bölgelerin iklim politikalarının bir parçası olarak ortaya çıkar. Bu borsalarda alıcılar, emisyonlarını azaltmak veya düşük karbonlu teknolojilere yatırım yapmak isteyen kuruluşlardır. Satıcılar ise genellikle temiz enerji üreten veya enerji verimliliğini artıran projelerde faaliyet gösteren şirketlerdir. Bu borsalarda, sera gazı emisyonlarını azaltma veya sınırlama taahhüdünde bulunan şirketler veya kuruluşlar için bir emisyon kotası belirlenir. Bu kotalar, genellikle belirli bir dönem için bir miktar karbon emisyonunu temsil eder. Karbon

borsalarında, kota sahibi olan şirketlerin veya kuruluşların bu kotalarını aşmamaları gerekir. Eğer bir kuruluş emisyonlarını belirlenen kotaların altında tutarsa, arta kalan kota miktarını satarak gelir elde edebilir. Ancak, emisyonları kotaların üzerine çıkarsa, bu fazla emisyonları dengelemek için ilave kota satın alması gerekir. Bu mekanizma, emisyonları azaltmak veya kontrol altında tutmak için finansal bir teşvik sağlar.

Şirketler ve diğer kuruluşlar, belirli bir miktardaki sera gazı emisyon haklarını alım satım yapabilirler. Bu haklar genellikle bir karbon kredisi veya karbon izni olarak adlandırılır. Karbon kredisi, sera gazı emisyonlarını azaltma veya absorbe etme eylemlerinin bir sonucu olarak oluşturulan bir tür finansal enstrümandır. Karbon kredileri, uluslararası standartlar altında veya belirli bir ülkenin kendi mevzuatına göre düzenlenmiş olabilir. Bu krediler, karbon ticareti veya karbon piyasalarında alınıp satılabilir. Bir şirket, kuruluş veya proje, sera gazı emisyonlarını azaltmak veya absorbe etmek için bir faaliyet gerçekleştirdiğinde, bu faaliyet sonucunda ortaya çıkan karbon kredilerini alır. Daha sonra bu kredileri, sera gazı emisyonlarını düşük tutma hedeflerine ulaşmak için başka bir şirkete satabilir. Karbon kredileri, sera gazı emisyonlarını azaltan veya absorbe eden faaliyetlerin teşvik edilmesine ve finanse edilmesine yardımcı olabilir, böylece iklim değişikliğiyle mücadele çabalarına katkıda bulunur.

Bu borsalar, sera gazı emisyonlarını azaltma hedeflerine ulaşmayı teşvik etmek ve serbest piyasa mekanizmalarını kullanarak çevresel sürdürülebilirliği desteklemek için önemli bir araç olarak görülmektedir. Örneğin, Avrupa Birliği'nin Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) bu tür bir karbon borsası örneğidir. Bu sistem, AB ülkelerindeki sanayi tesislerini ve enerji üretimini kapsayan en büyük karbon pazarlarından biridir.

Emisyon ticaret sistemi, sera gazı emisyonlarını azaltma çabalarını teşvik etmek için kullanılan bir politika aracıdır. Bu sistemde, belirli bir hedefle belirlenen sera gazı emisyonlarını azaltma hedefi belirlenir ve bu hedefin gerçekleştirilmesi için bir pazar oluşturulur. Şirketler veya diğer emisyon kaynakları, belirli bir miktardaki sera gazı emisyon haklarını almak veya satmak için bu pazarda ticaret yapabilirler.

Emisyon ticaret sistemi genellikle şu adımları içerir:

- **Hedef Belirleme:** Bir ülke veya bölge, belirli bir zaman dilimi içinde azaltılması gereken sera gazı emisyonlarını belirler. Bu hedef genellikle bir yıllık bazda ton cinsinden ifade edilir.
- **Emisyon İzinlerinin Dağıtım:** İlk olarak, emisyon hedefini karşılamak için gereken toplam emisyon miktarı belirlenir. Ardından, bu miktarın bir kısmı sera gazı emisyon izinleri olarak dağıtılır. Bu izinler, emisyon kaynaklarına (genellikle büyük sanayi tesisleri) verilir.
- **Ticaret Platformunun Oluşturulması:** Bir emisyon ticaret platformu oluşturulur. Bu platform, emisyon izinlerinin alım satımının gerçekleştiği bir pazar olarak işlev görür.
- **Alım Satım:** Şirketler, emisyon izinlerini alım satım yaparak satın alabilir veya satabilirler. Bir şirketin emisyonları, izinleri elinde bulundurduğundan daha fazla ise, ek izinler satın alması gerekir. Eğer bir şirket emisyonlarını hedeften daha az düzeyde tutarsa, fazla izinleri satar ve gelir elde eder.

Emisyon ticaret sistemi, şirketlere esneklik sağlayarak maliyetleri düşürme ve daha etkin emisyon azaltma stratejileri uygulama imkanı sunar. Aynı zamanda, emisyon azaltma çabalarını teşvik eder ve ekonomik büyüme ile çevresel sürdürülebilirlik arasında denge sağlar. Bu tür sistemler, Kyoto Protokolü gibi uluslararası anlaşmalarla uyumlu olarak uygulanabilir.

Emisyon ticaret sistemi, çevresel sürdürülebilirlikle ekonomik büyümeyi birleştirmeyi amaçlayan birçok ülke ve bölge için önemli bir stratejik araç olabilir. Sera gazı emisyonlarını azaltmak ve sürdürülebilir bir şekilde

çevreyle uyumlu bir ekonomi oluşturmak amacıyla kullanılan bir politika aracı olmasının yanı sıra birçok avantajı da beraberinde getirir.

Emisyon ticaret sisteminin ihtiyaç duyulmasının bazı ana nedenleri:

- **Sera Gazı Emisyonlarını Azaltma:** Emisyon ticaret sistemi, belirlenen hedeflere ulaşmak ve sera gazı emisyonlarını azaltmak amacıyla bir mekanizma sunar. Şirketlerin ve endüstrilerin belirli emisyon hedeflerini karşılamak için daha etkili ve ekonomik çözümler bulmalarına yardımcı olur.
- **Esneklik ve Ekonomik Verimlilik:** Emisyon ticareti, emisyon azaltımını sağlamak için maliyet etkin çözümlere izin verir. Şirketler, emisyon azaltımını daha ucuz bir şekilde gerçekleştirebilen diğer şirketlerden emisyon kredisi satın alabilir veya satışa çıkabilir. Bu esneklik, ekonomik verimliliği artırabilir.
- **İnovasyonu Teşvik Etme:** Emisyon ticareti, emisyon azaltımını teşvik eder ve şirketleri daha çevre dostu teknolojilere ve süreçlere yatırım yapmaya teşvik eder. Bu, inovasyonu artırabilir ve yeşil teknolojilere geçişi hızlandırabilir.
- **Uluslararası İşbirliği:** Emisyon ticareti, uluslararası düzeyde emisyon azaltımını teşvik etmek ve küresel iklim değişikliğiyle mücadelede katkıda bulunmak için bir araç olarak kullanılabilir. Uluslararası pazarlar aracılığıyla emisyon kredisi ticareti, ülkeler arasında işbirliğini destekleyebilir.
- **Politika Hedeflerine Uygunluk:** Emisyon ticareti, ülkelerin ve bölgelerin belirledikleri emisyon azaltım hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olabilir. Bu, ulusal veya bölgesel iklim politikalarının etkin bir şekilde uygulanmasını sağlar.

Karbon piyasasına giriş, sürdürülebilirlikle ilgili çabaları destekleyebilir, ekonomik fırsatlar yaratabilir ve çevresel performansı artırabilir. Bu nedenle, birçok şirket ve kuruluş için önemli bir stratejik adım olabilir.

Karbon piyasasına girişin önemi, birçok açıdan incelenebilir: Karbon piyasasına girmek, emisyon azaltımı ve karbon azaltım projelerini finanse etmek için ekonomik teşvikler sağlar. Şirketler, karbon kredisi alım satımı yaparak sera gazı emisyonlarını azaltmanın maliyetini optimize edebilir ve gelir elde edebilir. Şirketlere ve endüstrilere maliyet etkin emisyon azaltım stratejileri oluşturma ve uygulama fırsatı tanır. Emisyon kredileri alım satımı, maliyet etkin projelerin finansmanını sağlar ve böylece daha verimli çözümlere erişim sağlar.

Karbon piyasası, şirketlere esneklik sağlar. Emisyon kredileri satın almak veya satmak, şirketlere belirli emisyon hedeflerine ulaşmak için alternatif bir yoldan faydalanma imkanı tanır. Bu, hedeflere ulaşma sürecini daha uyumlu hale getirebilir. Bir şirketin çevresel sürdürülebilirlik çabalarını ve karbon izini iyileştirmesine yardımcı olabilir. Bu da çevresel bilinci yüksek tüketiciler ve yatırımcılar için olumlu bir faktör olabilir.

Karbon piyasasına giriş, şirketleri yeşil teknolojiye ve çevre dostu inovasyonlara yatırım yapmaya teşvik eder. Bu, uzun vadeli rekabet avantajı sağlayabilir ve şirketleri gelecekteki düşük karbonlu ekonomiye hazırlayabilir. Karbon piyasasına katılım, uluslararası düzeyde iklim değişikliği ile mücadele çabalarına katkıda bulunmayı destekler. Küresel iklimle ilgili sorunlara çözüm bulma ve uluslararası işbirliğine katkıda bulunma amacını taşıyabilir.

Bu nedenlerle, birçok şirket ve ülke, karbon piyasasına girişini stratejik bir adım olarak değerlendirir ve bu platformu sürdürülebilir kalkınma hedeflerini desteklemek ve ekonomik faydalar elde etmek için kullanır.